ORDONANȚA TRIBUNALULUI FUNCȚIEI PUBLICE A UNIUNII EUROPENE (Ședința plenară)

27 septembrie 2011 *

„Funcție publică — Procedură — Stabilirea cheltuielilor de judecată — Cheltuieli recuperabile — Cheltuieli necesare — Onorariu plătit de o instituție avocatului său — Obligația reclamantului care cade în pretenții de a suporta aceste onorarii — Principiul egalității de tratament — Protecție jurisdicțională efectivă — Condiții”

În cauza F-55/08 DEP,

Carlo De Nicola, membru al personalului Băncii Europene de Investiții, cu domiciliul în Strassen (Luxemburg), reprezentat de L. Isola, avocat,

reclamant,

împotriva

Băncii Europene de Investiții (BEI), reprezentată de doamna F. Martin, în calitate de agent, asistată de A. Dal Ferro, avocat,

pârâtă,

TRIBUNALUL FUNCȚIEI PUBLICE (Ședința plenară),

compus din domnul P. Mahoney, președinte, domnul H. Tagaras, domnul S. Gervasoni, președinți de cameră, domnul H. Kreppel (raportor), doamna I. Boruta, domnul S. Van Raepenbusch și doamna M. I. Rofes i Pujol, judecători,

grefier: doamna W. Hakenberg,

pronunță prezenta

Ordonanță

1 Prin înscris primit de grefa Tribunalului la 29 martie 2010 prin fax (depunerea originalului intervenind în aceeași zi), Banca Europeană de Investiții (BEI) a sesizat Tribunalul cu o cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată ca urmare a Hotărârii Tribunalului din 30 noiembrie 2009, De Nicola/BEI (F-55/08, care face obiectul unui recurs în fața Tribunalului Uniunii Europene, cauza T-37/10 P).

* Limba de procedură: italiana.

Istoricul cauzei

2 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 5 iunie 2008, domnul De Nicola a solicitat în special, în primul rând, anularea deciziei Comitetului pentru recursuri al BEI din 14 decembrie 2007 de respingere a cererii acestuia prin care se urmărea, pe de o parte, reevaluarea notei care i-a fost atribuită pentru anul 2006 și, pe de altă parte, anularea deciziilor BEI din 13 iulie 2007 privind promovările adoptate cu privire la anul 2006, în măsura în care acestea nu îl promovează în funcția D, în al doilea rând, anularea raportului de evaluare întocmit în privința sa pentru 2006 și a deciziilor din 13 iulie 2007 în măsura în care acestea nu îl promovează în funcția amintită, în al treilea rând, constatarea că acesta a fost victima unei hărțuiri morale, în al patrulea rând, obligarea BEI la repararea prejudiciilor pe care acesta consideră că le-a suferit ca urmare a acestei hărțuiri și, în cele din urmă, anularea deciziei de refuz al suportării anumitor cheltuieli de tratament medical prin laser.

3 Prin Hotărârea din 30 noiembrie 2009, De Nicola/BEI, citată anterior, Tribunalul a respins acțiunea și l-a obligat pe domnul De Nicola la plata cheltuielilor de judecată efectuate de BEI.

4 Prin scrisoarea din 14 ianuarie 2010, BEI a solicitat domnului De Nicola rambursarea sumei de 18 232,25 euro, respectiv 17 000 euro cu titlu de onorariu plătit avocatului la care a recurs, 364,05 euro corespunzători cheltuielilor de transport efectuate de acesta și 868,20 euro cu titlu de „cheltuieli administrative generale”. Au fost atașate la scrisoare două note de onorariu justificative adresate BEI de către avocatul acesteia.

5 Prin e-mailul din 15 februarie 2010, domnul De Nicola a informat BEI că suma care îi era solicitată nu era nici proporțională, nici justificată. Cu toate acestea, reclamantul s-a declarat gata să plătească suma de 4 800 de euro.

6 Prin scrisoarea din 1 martie 2010 adresată domnului De Nicola, BEI a arătat că, „dorind să găsească un compromis și pentru a evita o procedură de stabilire a cheltuielilor de judecată”, era dispusă să fixeze cheltuielile recuperabile la suma de 16 000 de euro, precizând totuși că o asemenea ofertă trebuia înțeleasă ca fiind făcută „fără angajament ulterior al [BEI] în cadrul unei eventuale proceduri de stabilire a cheltuielilor de judecată”.

7 În răspuns la această scrisoare, domnul De Nicola, printr-un e-mail din 8 martie 2010, s-a arătat la rândul său dispus să evite recurgerea la o nouă procedură jurisdicțională și a propus plata către BEI a sumei de 6 000 de euro, adică a unei sume superioare celei pe care se declarase dispus să o plătească prin e-mailul din 15 februarie 2010.

8 Prin înscris primit de grefa Tribunalului la 29 martie 2010, la BEI a sesizat Tribunalul cu prezenta cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată.

9 Cauza a fost repartizată Camerei întâi a Tribunalului.

10 Prin înscris primit de grefa Tribunalului la 19 mai 2010, domnul De Nicola a depus observații cu privire la cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată.

Concluziile părților și procedura

11 BEI solicită Tribunalului să fixeze la 18 214,50 euro cuantumul cheltuielilor de judecată datorate de domnul De Nicola în cauza F-55/08.

12 Domnul De Nicola solicită Tribunalului să respingă cererea ca inadmisibilă sau, în subsidiar, ca nefondată.

13 Cauza a fost trimisă spre judecare ședinței plenare.

14 Prin intermediul unor măsuri de organizare a procedurii, Tribunalul a invitat părțile să răspundă la următoarele întrebări principale:

— Atunci când o instituție a recurs la asistența unui avocat, onorariul plătit acestuia trebuie considerat, în lumina singularității contenciosului funcției publice și a principiului egalității de acces la justiție, drept „cheltuieli necesare efectuate în legătură cu procedura” în sensul articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură, deși asistarea de către avocat constituie o simplă facultate la dispoziția instituției, iar nu o obligație impusă acesteia?

— Faptul de a considera că onorariul plătit de o instituție unui avocat reprezintă „cheltuieli necesare efectuate în legătură cu procedura” nu este susceptibil să genereze o discriminare între reclamanții care cad în pretenții, după cum instituția pârâtă a recurs sau nu a recurs la asistența unui avocat, atunci când reclamanții nu au nicio influență asupra motivelor pentru care o instituție decide să recurgă la un avocat (alegerea instituției de a nu dispune de un serviciu juridic susceptibil să se ocupe de cauzele de funcție publică, organizarea și dimensiunea respectivului serviciu juridic, sarcina de lucru a agenților, imposibilitatea acestora de a lucra în limba de procedură etc.)?

— În orice caz, în speță, recurgerea de către BEI la un avocat era strict necesară, ținând cont în special de lucrările efectuate în prealabil de serviciile sale interne privind litigiul cu domnul De Nicola?

— Ce incidență asupra soluționării litigiului se impune a deduce din Ordonanța președintelui Curții din 26 noiembrie 2004, BEI/De Nicola [C-198/02 P (R)-DEP]?

15 Părțile au dat curs acestor măsuri de organizare a procedurii.

Argumentele părților

16 BEI arată că suma de 18 214,50 euro solicitată cu titlu de cheltuielile de judecată recuperabile – respectiv 17 000 de euro cu titlu de onorariu de avocat, 364,05 euro corespunzători cheltuielilor de transport efectuate de acest avocat pentru a se deplasa la Tribunal și 868,20 euro cu titlu de „cheltuieli generale”– ar fi rezonabilă și conformă indicațiilor jurisprudenței.

17 În ceea ce privește, mai particular, onorariul de avocat în cuantum de 17 000 de euro, BEI amintește mai întâi că, potrivit jurisprudenței, acesta ar intra în noțiunea de cheltuieli necesare efectuate în legătură cu procedura. BEI arată în continuare că, deși problematica juridică pusă de cauza principală nu era nouă, importanța în număr de pagini a acțiunii, care era însoțită de un număr considerabil de anexe, precum și formularea a numeroase cereri de către domnul De Nicola ar fi necesitat din partea avocatului său un mare număr de ore de muncă. În rest, lungimea însăși a hotărârii – 276 de puncte – ar dovedi complexitatea litigiului principal. În sfârșit, BEI subliniază că suma de 17 000 de euro cu titlu de onorariu de avocat, care include, până la concurența sumei de 1 000 de euro, cheltuielile privind pregătirea prezentei cereri de stabilire a cheltuielilor de judecată, ar corespunde, prin prisma unui tarif orar mediu de 220 de euro, unui număr de aproximativ 77 de ore de muncă, ceea ce ar fi adecvat având în vedere prestațiile furnizate.

18 În apărare, domnul De Nicola solicită în primul rând să se constate inadmisibilitatea cererii de stabilire a cheltuielilor de judecată, arătând că aceasta ar fi trebuit precedată de o procedură de conciliere, în temeiul articolului 41 din Regulamentul personalului BEI.

19 Cu titlu suplimentar, domnul De Nicola solicită respingerea cererii.

20 În ceea ce privește onorariul de avocat, domnul De Nicola contestă afirmația potrivit căreia acesta ar fi reprezentat cheltuieli necesare efectuate în legătură cu procedura. Subliniază că ar incumba BEI, din moment ce aceasta avea facultatea de a fi reprezentată în fața Tribunalului de către agenții săi, obligația de a dovedi că, în speță, ea s-ar fi aflat în necesitatea de a recurge la serviciile unui avocat extern, mai ales în considerarea complexității problemelor tratate. Or, potrivit domnului De Nicola, BEI, care s-ar fi mărginit să fixeze *ex ante* și forfetar onorariul avocatului său, nu ar face o asemenea dovadă și nu ar cita niciun act particular a cărui dificultate de elaborare ar fi făcut necesară asistența unui profesionist extern. În sfârșit, domnul De Nicola amintește că BEI ar fi admis ea însăși, în cererea sa, că problemele ridicate în litigiul principal nu erau noi și adaugă că numeroasele documente atașate la cererea sa introductivă în cauza principală ar fi emanat de la BEI însăși și ar fi fost deja depuse în cauze precedente.

21 În ceea ce privește cheltuielile de transport efectuate de avocatul BEI pentru a se deplasa la Tribunal, domnul De Nicola contestă veridicitatea acestora și atrage în plus atenția că suma solicitată cu acest titlu, respectiv 364,50 euro, ar corespunde exact celei pe care același avocat a facturat-o BEI pentru o deplasare în vederea unei reuniuni la 17 septembrie 2008.

22 În ceea ce privește cheltuielile administrative generale a căror rambursare se solicită pentru un cuantum de 850 de euro, domnul De Nicola pretinde că BEI nu ar dovedi cu atât mai mult că ar fi efectuat asemenea cheltuieli.

23 În răspuns la observațiile domnului De Nicola, BEI contestă afirmația potrivit căreia onorariul plătit avocatului său nu ar fi fost necesar. Ea arată că resursele serviciului său juridic ar fi înainte de toate consacrate misiunilor pentru care a fost creată BEI, respectiv acordarea de împrumuturi și de garanții pentru a contribui la dezvoltarea pieței interne, și nu i-ar permite să analizeze și să monitorizeze contenciosul cu membrii personalului său. BEI deduce din aceasta că practica sa sistematică de a recurge la un avocat, în fața tuturor instanțelor Uniunii și oricare ar fi limba de procedură, ar trebui considerată indispensabilă pentru a-i asigura apărarea.

Aprecierea Tribunalului

Cu privire la admisibilitatea cererii de stabilire a cheltuielilor de judecată

24 Se impune a sublinia că cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată introdusă de BEI decurge din dreptul la cheltuieli de judecată conferit acesteia prin Hotărârea De Nicola/BEI, citată anterior, pronunțată în cauza principală, și, în consecință, nu ține de drepturile și de obligațiile statutare ale domnului De Nicola, în calitatea sa de membru al personalului BEI (a se vedea în acest sens Ordonanța Tribunalului de Primă Instanță din 4 august 1998, Eppe/Comisia, T-77/98, punctul 11). În aceste condiții, domnul De Nicola nu este îndrituit să pretindă că, pentru a fi admisibilă, cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată ar fi trebuit precedată de procedura de conciliere prevăzută la articolul 41 din Regulamentul personalului BEI, procedură al cărei caracter facultativ a fost în plus amintit de jurisprudență (Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 17 iunie 2003, Seiller/BEI, T-385/00, punctul 73).

25 Rezultă că cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată este admisibilă.

Cu privire la fondul cererii de stabilire a cheltuielilor de judecată

În ceea ce privește onorariul de avocat din procedura principală

26 Se impune a aminti cu titlu preliminar că, în temeiul articolului 19 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, instituțiile Uniunii sunt reprezentate în fața instanțelor Uniunii de un agent numit pentru fiecare cauză, agentul putând fi asistat de un consilier sau de un avocat. Reiese din jurisprudență că termenul „instituție" utilizat la acest articol nu trebuie interpretat în sensul că vizează exclusiv instituțiile enumerate la articolul 13 alineatul (1) TUE, ci în sensul că acoperă și celelalte organe, oficii și agenții ale Uniunii, precum BEI (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 8 martie 2011, De Nicola/BEI, F-59/09, punctul 116, care face obiectul unui recurs pendinte la Tribunalul Uniunii Europene, cauza T-264/11 P).

27 În temeiul articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură, sunt considerate cheltuieli recuperabile „cheltuielile necesare efectuate de către părți în legătură cu procedura, în special cheltuielile de deplasare și de ședere și remunerarea reprezentantului". Rezultă din această dispoziție că cheltuielile de judecată recuperabile sunt limitate, pe de o parte, la cheltuielile efectuate în legătură cu procedura în fața Tribunalului și, pe de altă parte, la cele care au fost necesare în acest scop (Ordonanța Tribunalului din 26 aprilie 2010, Schönberger/Parlamentul European, F-7/08 DEP, punctul 23).

28 Întrebarea care se pune este dacă și în ce condiții, în ipoteza în care o instituție în sensul articolului 19 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a apelat la un avocat, onorariul plătit acestuia constituie „cheltuieli de judecată recuperabile" în sensul articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură.

29 În această privință, teza care ar consta în a considera că onorariul plătit de o instituție avocatului la care a recurs în cadrul unei cauze cu care a fost sesizată o instanță nu poate fi niciodată privit drept cheltuieli de judecată recuperabile, sub pretextul că aceasta nu este obligată să fie asistată de un avocat, nu poate fi primită. Astfel, deși este adevărat că recurgerea instituției la un avocat nu este decât o facultate lăsată la libera dispoziție a acesteia, o asemenea recurgere constituie totuși o prerogativă inerentă exercitării dreptului la apărare. În aceste condiții, onorariul plătit de o instituție avocatului la care a recurs trebuie întotdeauna considerat drept cheltuieli de judecată.

30 Totuși, caracterul recuperabil al onorariului plătit de o instituție avocatului la care a făcut apel este subordonat, astfel cum prevede expres articolul 91 litera (b) din Regulamentul de procedură, condiției dovedirii de către instituție a caracterului său „necesar" în legătură cu procedura.

31 Desigur, s-a statuat că, atunci când o instituție recurge la asistența unui avocat, remunerarea acestuia din urmă intră în noțiunea de cheltuieli necesare efectuate în legătură cu procedura (a se vedea în acest sens Ordonanța Curții din 21 iunie 1976, Dietz/Comisia, 126/76 DEP, punctele 5 și 6, Ordonanța Curții din 7 septembrie 1999, Comisia/Sveriges Betodlares și Henrikson, C-409/96 P-DEP, punctul 12, și Ordonanța Curții din 26 noiembrie 2004, BEI/De Nicola, C-198/02 P-DEP, punctul 18, Ordonanța Tribunalului de Primă Instanță din 6 februarie 1995, Tête și alții/BEI, T-460/93 DEP, și Ordonanța Tribunalului de Primă Instanță din 24 martie 1998, International Procurement Services/Comisia, T-175/94 DEP, punctul 9).

32 Totuși, nu se poate deduce din ordonanțele citate la punctul precedent că, pentru instanța Uniunii, onorariul plătit de o instituție avocatului său ar constitui, în toate situațiile, cheltuieli de judecată recuperabile, în privința cărora instituția ar fi dispensată să facă dovada caracterului lor necesar, în conformitate cu articolul 91 litera (b) din Regulamentul de procedură. Astfel, precizând, în unele dintre ordonanțele citate, că remunerarea avocaților intra „în noțiunea de cheltuieli necesare în legătură cu procedura", instanța Uniunii s-a mărginit să indice că, spre deosebire de alte cheltuieli excluse, prin natura lor, din cheltuielile de judecată recuperabile, precum remunerarea agenților

însărcinați să reprezinte instituțiile în justiție, onorariile de avocat erau susceptibile, cu condiția dovedirii caracterului lor necesar, să fie rambursate instituțiilor. Deși este adevărat că, ulterior pronunțării ordonanțelor menționate la punctul precedent, Consiliul Uniunii Europene, prin Decizia din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (JO L 333, p. 7, Ediție specială, 01/vol. 5, p. 142), a inserat la Statutul Curții de Justiție o anexă I al cărei articol 7 alineatul (5) a doua teză prevede de acum înainte că, sub rezerva dispozițiilor specifice din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată, nu rezultă din aceasta decât o modificare a normelor care guvernează sarcina cheltuielilor de judecată recuperabile, iar nu a definiției acestora.

33 Dacă articolul 91 litera (b) din Regulamentul de procedură ar trebui interpretat ca implicând, în toate situațiile, fără o justificare obiectivă particulară, considerarea onorariului plătit de o instituție avocatului său drept „cheltuieli necesare” în sensul acestui articol, o asemenea interpretare ar risca să determine o nerespectare a principiului egalității de tratament în cazul particular în care doi funcționari aparținând aceleiași instituții ar introduce fiecare o acțiune împotriva acesteia, iar instituția respectivă ar decide, pentru prima dintre aceste acțiuni, să fie asistată de un avocat, iar pentru a doua, să nu apeleze la un avocat. Astfel, în caz de respingere a fiecăreia dintre acțiuni și de obligare a fiecăruia dintre funcționarii reclamanți la plata cheltuielilor de judecată efectuate de instituția pârâtă, cuantumul cheltuielilor de judecată menționate s-ar dovedi sensibil mai ridicat pentru primul dintre acești funcționari decât pentru cel de al doilea. Or, rezultă din jurisprudență că, într-o materie care ține de exercitarea unei competențe discreționare, principiul egalității de tratament nu este respectat atunci când o instituție procedează la o diferențiere arbitrară sau vădit inadecvată în raport cu obiectivul urmărit (Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 decembrie 2004, E/Comisia, T-251/02, punctul 124).

34 Împrejurarea că, precum în speță, o instituție ar fi recurs în mod sistematic la un avocat în litigiile care o opun agenților săi nu este suficientă pentru a înlătura riscul nerespectării principiului egalității, în măsura în care agenții acelei instituții ar fi atunci tratați diferit față de funcționarii și ceilalți agenți ai instituțiilor care nu au sau au prea puțin obiceiul de a fi asistate de un avocat în litigiile care țin de contenciosul funcției publice. Desigur, instanțele Uniunii au subliniat importanța autonomiei fiecărei instituții în sensul articolului 19 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, înlăturând argumentele întemeiate pe unitatea funcției publice (a se vedea Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 16 septembrie 1997, Gimenez/Comitetul Regiunilor, T-220/95, punctul 72). Totuși, beneficiul acestui principiu al autonomiei nu a fost recunoscut instituțiilor decât în calitate de angajatori, în administrarea personalului lor. Astfel, un asemenea principiu nu poate justifica faptul ca agenții Uniunii să nu fie, indiferent de instituția căreia îi aparțin, plasați în aceeași situație în ceea ce privește accesul la justiție pentru soluționarea litigiilor cu angajatorul lor. În consecință, chiar dacă fiecare instituție dispune de o largă putere de apreciere în organizarea serviciilor sale și în îndeplinirea misiunilor care îi sunt încredințate, toți agenții Uniunii trebuie să poată avea acces la justiție în condiții echivalente, iar gradul de efectivitate al dreptului lor la acțiune nu poate varia în funcție de alegerea angajatorului lor în ceea ce privește organizarea serviciilor sale.

35 Pe de altă parte, diferența de tratament menționată la punctele precedente ar fi de asemenea susceptibilă, dacă alegerea de a recurge sau de a nu recurge la un avocat ar fi fondată pe alegerea limbii de procedură, să antreneze o discriminare indirectă pe motiv de cetățenie, deoarece ar penaliza resortisanții statelor membre a căror limbă nu figurează printre cele care sunt cel mai curent utilizate în cadrul serviciilor juridice ale instituțiilor.

36 În sfârșit, trebuie amintit că, anterior intrării în vigoare a Regulamentului de procedură, la 1 noiembrie 2007, cheltuielile efectuate de instituții în litigiile în materie de funcție publică introduse în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene rămâneau în principiu în sarcina acestora, în aplicarea articolului 88 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță. Prin Decizia din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului, Consiliul a decis, astfel cum s-a amintit mai sus, că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Dacă

trebuia reținută interpretarea articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură potrivit căreia tot sau parte din onorariul de avocat plătit de o instituție ar trebui, în toate cazurile, să fie considerat drept cheltuieli necesare, această nouă regulă a cheltuielilor de judecată ar fi susceptibilă, atunci când reclamantul cade în pretenții, iar instituția pârâtă care a recurs la un avocat solicită obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată, să îngreuneze în mod sensibil costul procesului pentru reclamant. Astfel, reclamantul care cade în pretenții ar ajunge să suporte, pe lângă onorariul plătit propriului avocat, o parte sau chiar întregul onorariu plătit de instituție propriului avocat, costul procesului putând atunci să atingă un cuantum egal sau superior cu până la de zece ori salariul lunar al unui funcționar cu gradul AST 1, fără legătură cu eventualul interes economic al acțiunii sale. Ținând cont de un asemenea risc contencios, funcționarul sau agentul în cauză ar putea fi determinat să renunțe la introducerea unei acțiuni, în special în cauzele în care miza financiară ar fi puțin importantă sau chiar absentă. O asemenea consecință ar fi, în considerarea disproporției dintre miza procesului și cheltuielile cu acesta, de natură să aducă atingere efectivității dreptului la acțiune al funcționarilor și agenților Uniunii și să încalce astfel principiul protecției jurisdicționale efective creat de jurisprudență și consacrat de articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

37 Rezultă din considerațiile care precedă că, în cazul în care un reclamant este obligat la plata integrală sau parțială a cheltuielilor de judecată efectuate de o instituție, revine acesteia, în cazul în care înțelege să recupereze onorariul plătit avocatului său, sarcina de a dovedi că acel onorariu a constituit „cheltuieli necesare” în legătură cu procedura.

38 În această privință, o instituție ar putea să facă dovada caracterului necesar al recurgerii la un avocat demonstrând în special că, pentru rațiuni conjuncturale și pasagere, legate în special de o creștere punctuală a volumului de muncă sau de absențe neprevăzute ale personalului din cadrul serviciului său juridic, în mod obișnuit competent să o reprezinte în justiție, a fost constrânsă să fie asistată de un avocat. Aceeași ar fi situația unei instituții care, confruntată cu un reclamant care a introdus acțiuni importante din punctul de vedere al volumului și/sau al numărului, ar dovedi că ar fi fost obligată, dacă nu ar fi făcut apel la un avocat, să consacre examinării respectivelor acțiuni resursele serviciilor sale într-o măsură disproporționată.

39 În schimb, o instituție nu poate pretinde rambursarea în tot sau în parte a onorariului plătit avocatului său în cazul în care s-ar limita să explice că a ales, pentru rațiuni bugetare sau organizaționale, să degreveze serviciul său juridic de gestionarea contenciosului funcției publice. Astfel, dacă o instituție este liberă să facă o asemenea alegere, consecințele acestei alegeri nu se pot repercuta asupra agenților săi, prin mecanismul cheltuielilor de judecată, fără riscul de a provoca, astfel cum s-a arătat mai sus, o încălcare a principiului egalității de acces la justiție între personalul instituțiilor al căror serviciu juridic asigură reprezentarea în fața instanțelor Uniunii și personalul instituțiilor care au recurs în mod sistematic la un avocat.

40 Odată ce instituția face dovada caracterului necesar al recurgerii la un avocat, revine instanței sarcina de a stabili cuantumul până la concurența căruia poate fi recuperat onorariul de avocat de la partea obligată la plata cheltuielilor de judecată.

41 În această privință, instanța nu trebuie să ia în considerare un tarif național care fixează onorariile avocaților, nici un eventual acord încheiat în această privință între partea interesată și agenții sau consilierii săi (a se vedea, de exemplu, Ordonanța Tribunalului de Primă Instanță din 9 septembrie 2002, Pannella/Parlamentul European, T-182/00 DEP, punctul 28). În lipsa unei dispoziții de natură tarifară a dreptului Uniunii, instanța trebuie să aprecieze în mod liber datele cauzei, ținând cont de obiectul și de natura litigiului, de importanța acestuia din perspectiva dreptului Uniunii, precum și de dificultățile cauzei, de amploarea muncii agenților sau a consilierilor implicați pe care procedura contencioasă a putut să o genereze și de interesele economice pe care litigiul le-a reprezentat pentru părți (Ordonanța Pannella/Parlamentul European, citată anterior, punctul 29). Instanța trebuie de asemenea să aibă în vedere, atunci când fixează cuantumul onorariului recuperabil, facultatea

contributivă a părții obligate la plata cheltuielilor de judecată, pentru a nu se aduce atingere în mod disproporționat dreptului acestei părți la o cale de atac eficientă, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale.

42 În sfârșit, cuantumul onorariului recuperabil al avocatului instituției în cauză nu poate fi evaluat făcând abstracție de munca efectuată, înainte chiar de sesizarea Tribunalului, de serviciile acesteia. Astfel, din moment ce admisibilitatea unei acțiuni este subordonată condiției introducerii unei reclamații și respingerii acesteia de autoritatea împuternicită să facă numiri, serviciile instituției sunt, în principiu, implicate în examinarea litigiilor chiar înainte ca acestea să fie aduse în fața Tribunalului. Rezultă de aici că, în cauzele în care, pentru unul dintre motivele expuse la punctul 38 din prezenta ordonanță, o instituție a recurs la un avocat, numărul total de ore de lucru ale acelui avocat care pot fi considerate obiectiv necesare în legătură cu procedura trebuie evaluat, în principiu, la o treime din orele care ar fi fost necesare avocatului respectiv dacă acesta nu ar fi putut să se sprijine pe munca efectuată anterior de serviciul juridic al instituției.

43 Această proporție ar putea fi totuși fixată la un nivel mai ridicat, în special în ipoteza în care o instituție, confruntată cu un reclamant care a introdus un mare număr de acțiuni având un caracter vădit abuziv, ar fi fost pusă în situația de a trebui să încredințeze unui avocat, în tot sau în parte, gestionarea acestor litigii, inclusiv în faza precontencioasă, pentru a evita mobilizarea într-o măsură disproporționată a resurselor serviciului său juridic.

44 În lumina considerațiilor care precedă trebuie soluționată prezenta cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată, în ceea ce privește onorariul de avocat suportat de BEI în cadrul procedurii principale.

45 În speță, BEI arată că contenciosul funcției publice nu ar ține în niciun mod de activitatea curentă a serviciului său juridic, acesta fiind înainte de toate consacrat misiunii pentru care a fost creată BEI, respectiv acordarea împrumuturilor și a garanțiilor pentru a contribui la dezvoltarea pieței interne. Totuși, după cum s-a arătat mai sus, o asemenea împrejurare nu poate fi suficientă pentru a dovedi că onorariul plătit avocatului la care a recurs BEI ar trebui considerat ca făcând parte din noțiunea de cheltuieli necesare în legătură cu procedura.

46 Cu toate acestea, din perspectiva împrejurărilor speciale ale speței, Tribunalul consideră că recurgerea de către BEI la un avocat era necesară. Astfel, deși litigiul principal nu ridica dificultăți speciale, iar problemele juridice pe care le punea acesta privind, în principal, legalitatea unui raport de evaluare și a unei decizii de nepromovare, precum și pretinsa existență a unei hărțuiri morale nu erau noi în dreptul Uniunii, se impune a constata că cererea introductivă de 42 de pagini avea o lungime superioară cererilor introduse în mod obișnuit în fața Tribunalului, că anexele sale depășeau 700 de pagini, că motivele invocate erau extrem de numeroase și, o parte dintre acestea, neserioase. Pe de altă parte, domnul De Nicola sesizase deja, anterior acțiunii menționate, Curtea și Tribunalul de Primă Instanță cu un număr semnificativ de cereri introductive, fiecare dintre acestea impunând, din cauza amplorii înscrisurilor, o muncă deosebit de importantă a serviciului juridic al BEI (cauzele conexate T-7/98, T-208/98 și T-109/99, cauzele conexate T-120/01 și T-300/01, cauzele conexate T-7/98 DEP, T-208/98 DEP și T-109/99 DEP și cauza C-198/02 P-DEP).

47 Astfel, din moment ce acțiunea principală formulată de domnul De Nicola nu poate fi considerată ca prezentând un caracter vădit abuziv, o justă apreciere a muncii obiectiv necesare în legătură cu procedura principală permite fixarea numărului de ore de muncă la 25, respectiv o treime din ceea ce ar fi fost necesar avocatului dacă acesta nu s-ar fi putut baza pe munca efectuată anterior de serviciul juridic al BEI (75 de ore).

48 Rezultă de aici, în considerarea faptului că tariful orar de 220 de euro reflectă remunerația rezonabilă datorată unui avocat experimentat într-o cauză de această natură, că onorariul de avocat necesar suportat de BEI în cadrul procedurii principale trebuie evaluat la suma de 5 500 de euro (respectiv 25 de ore × 220 de euro).

În ceea ce privește celelalte cheltuieli legate de procedura principală

49 BEI solicită în primul rând rambursarea sumei de 364,50 euro, corespunzătoare cheltuielilor de deplasare pretins efectuate de avocatul său pentru a se prezenta la ședință. Totuși, o asemenea cerere nu poate fi admisă. Astfel, deși este adevărat că avocatul la care a recurs BEI a facturat într-adevăr o deplasare profesională la Luxemburg (Luxemburg) într-un cuantum de 364,50 euro, înscrisurile depuse de BEI în susținerea cererii sale de stabilire a cheltuielilor de judecată nu dovedesc că această deplasare, care privea o reuniune care s-a ținut la sediul BEI la 17 septembrie 2008, iar nu ședința, care a avut loc la 24 martie 2009, a fost necesară pregătirii acesteia din urmă.

50 Pe de altă parte, în ceea ce privește celelalte cheltuieli solicitate de BEI până la concurența sumei de 850 de euro și care corespund „cheltuielilor de judecată generale" efectuate de aceasta, aceste cheltuieli, neseparabile de activitatea internă a BEI, nu pot ocaziona vreo rambursare, nici măcar forfetară (a se vedea în acest sens Ordonanța BEI/De Nicola, citată anterior, punctul 19).

În ceea ce privește cheltuielile de judecată efectuate cu procedura de stabilire a cheltuielilor de judecată

51 Articolul 92 din Regulamentul de procedură referitor la procedura de contestare a cheltuielilor de judecată nu prevede, spre deosebire de articolul 86 din același regulament, pronunțarea asupra cheltuielilor de judecată în hotărârea sau ordonanța care pune capăt judecății. Astfel, dacă Tribunalul, pronunțându-se în cadrul unei acțiuni formulate în temeiul articolului 92 din Regulamentul de procedură asupra contestării cheltuielilor de judecată aferente unei cauze principale, ar statua asupra cheltuielilor de judecată obiect al contestației și, separat, asupra noilor cheltuieli efectuate în cadrul unei acțiuni în contestarea cheltuielilor, el ar putea, eventual, să fie sesizat ulterior cu o nouă contestație referitoare la noile cheltuieli de judecată.

52 Rezultă că nu este necesară pronunțarea separată asupra cheltuielilor și onorariilor legate de prezenta procedură (Ordonanța Tribunalului din 10 noiembrie 2009, X/Parlamentul European, F-14/08 DEP, punctul 40).

53 Cu toate acestea, revine Tribunalului, atunci când fixează cheltuielile de judecată recuperabile, obligația de a ține seama de toate împrejurările cauzei până la momentul adoptării ordonanței de stabilire a cheltuielilor de judecată. În această privință, Tribunalul poate determina cuantumul cheltuielilor legate de procedura cheltuielilor de judecată și care au fost necesare în sensul articolului 91 din Regulamentul de procedură (a se vedea Ordonanța Schönberger/Parlamentul European, citată anterior, punctul 48).

54 În speță, Tribunalul nu poate decât să constate caracterul vădit disproporționat, în ceea ce privește cuantumul, al cererii de stabilire a cheltuielilor de judecată, întrucât BEI, care a solicitat ca onorariul recuperabil aferent litigiului principal să fie evaluat la 16 000 de euro, nu a obținut cu acest titlu decât suma de 5 500 de euro, respectiv un cuantum inferior sumei de 6 000 de euro pe care domnul De Nicola îi propusese să o achite în e-mailul din 8 martie 2010. Pe de altă parte, avocatul BEI a profitat în mod necesar, și în cadrul prezentei cereri de stabilire a cheltuielilor de judecată, de asistența furnizată de serviciile BEI.

55 Totuși, trebuie ținut cont că modalitățile de evaluare a cuantumului recuperabil din onorariul plătit de o instituție avocatului său au fost precizate în prezenta ordonanță. Pe de altă parte, reiese din actele dosarului că avocatul BEI nu numai că a redactat cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată, ci a și dat răspunsuri circumstanțiate în scris la mai multe întrebări puse părților de Tribunal.

56 În aceste condiții, Tribunalul apreciază că, din cuantumul de 1 000 de euro solicitat de BEI cu titlu de cheltuieli legate de procedura de stabilire a cheltuielilor de judecată, doar suma de 500 de euro poate fi considerată drept cheltuieli de judecată necesare în sensul articolului 91 din Regulamentul de procedură.

57 Rezultă din tot ceea ce precedă că cuantumul cheltuielilor de judecată care trebuie rambursate BEI de către domnul De Nicola trebuie fixat la suma de 6 000 de euro.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL FUNCȚIEI PUBLICE (Ședința plenară)

dispune:

Cuantumul cheltuielilor de judecată care pot fi recuperate de Banca Europeană de Investiții în cauza F-55/08, De Nicola/BEI, se stabilește la 6 000 de euro.

Luxemburg, 27 septembrie 2011.

Grefier
W. Hakenberg

Președinte
P. Mahoney